

SOTKAMO
KIIKARUSNIEMI
1992

Kivi- ja varhaismetallikautisen
asuinpaikan kaivaus

Sisällys

Arkistotietoja	1
Johdanto	2
Kaivauspaikan sijainti ja topografia	2
Kaivaustekniikka	3
Likamaalajit ja maaperä	3
Liedet	4
Löydöt	5
Yhteenveto	7
Kuvaluettelo	8
Karttakopiot	10–16
Kuvataulut	17–19

Arkistotietoja

KUNTA: Sotkamo
KYLÄ: Nuasjärvi
TILA: Haaponiemi, R:no 45:18
Om. Oiva Piiraisen perikunta

SIJAINTI:

PK 3433 08 SOTKAMO, v. 1970
Peruskoordinaatit: x = 7116 70 y = 567 12 z = n. 140

AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET:

Inventointi A. Erä-Esko 1972 ja Matti Huurre/Eeva-Liisa Nieminen
1981. Kaivaukset Eeva-Liisa Nieminen 1982-83.

AIKAISEMMAT LÖYDÖT:

KM 18849, 21173:1-5, 21482:1-215, 22198:1-573 ja 23502.
Vuoden 1992 löydöt KM 27239:1-390

KERTOMUKSET LIITTEET:

Kartat s. 10-15
Negatiivit: 3691:1-73
Diat: 3691:74-118

Johdanto

Sotkamon Kiikarusniemen asuinpaikkaa on tutkittu jo aiemmin vuosina 1982–83, sen jälkeen kaivauksia suoritettiin Sotkamon Tipasojalla 1984–85. Vuoden 1985 jälkeen arkeologinen toiminta Sotkamossa tyrehtyi, kunnes v. 1992 saatiin järjestettyä jatkoa Kiikarusniemen asuinpaikan kaivauksille. Kaivaukset suoritettiin yhteistyönä siten, että kaivajat olivat Museoviraston palkkaamia velvoitetyöllistettäviä, piirtäjä oli Sotkamo-seuran ja Sotkamon kulttuuritoimen järjestämä sekä kaivaustenjohtaja oli Kainuun Museon maakunnallinen arkeologi. Kiikarusniemen valintaan kaivauspaikaksia vaikutti se, että sieltä tiedettiin aiempien kaivausten perusteella löytyvän runsaasti materiaalia ja se sijaitsee myös lähellä kirkonkylää, joten matkakuluja ei tullut lainkaan, lukuunottamatta veneenvuokrausta.

Suurin ongelma kaivauksilla muodostui työvoiman hankinnasta, sillä velvoitetyöehtoja täyttäviä kaivajia ei löytynyt riittävästi. Tavoitteena olleesta kahdeksasta kaivajasta saatiin vain kolme, joka lukumäärä pysyikin keskimäärin kaivausten ajan, työntekijöiden kylläkin hieman vaihtuessa. Miestyöpäiviä kertyi n. 60. Onnistuneena ja korvaamattomana lisänä olivat vapaaehtoiskaivajat, joiden työpanos oli n. 30 miestyöpäivää. Kaivauksia haittasi myös vuosikymmenien sateisin elokuu.

Kaivauksenjohtajana toimi maakunnallisen arkeologin toimensijainen HuK Vesa Laulumaa, piirtäjä oli HuK Leena Manninen Sotkamo-seurasta ja innokkaimpia vapaaehtoisia olivat opettaja Jukka Juntunen Oulusta, koululainen Verna Mustonen Sotkamosta sekä opiskelija Henri Modig Kuhmosta.

Kesän 1992 tutkimukset olivat suoraa jatkoa vuoden 1983 kaivauksille. Entistä kaivausalueetta laajennettiin sekä kaivettiin yksi vuonna 1983 jäänyt alue pohjaan saakka. Yhteensä ennätettiin tutkia 50m² alue ja kaivaa kolme koekuoppaa viereiseen niemekkeeseen. Tavoitteena oli saada lisää aineistoa valaisemaan asuinpaikan käyttöikä ja toivottiin myös saatavan lisäystä mielenkiintoiseen löytöaineistoon (mm. lintukuvioinen keramiikka ja upokas). Tavoitteena oli myös tutkia kahta läheistä niemekettä koekuopin, mutta työvoiman vähyyden takia vain toinen niistä ehdittiin koekuopittaa.

Kaivauspaikan sijainti ja topografia

Kiikarusniemi, oikeammin Kiikarinniemi, sijaitsee Pirttijärven pohjoisrannalla n. 2 km Sotkamon kirkosta luoteeseen. Asuinpaikka on aivan niemen kaakkoisimmassa kärjessä. Lähellä sijaitsevat mm. Ammonsaaressa kivikautinen asuinpaikka n. 600 m lounaaseen sekä Eskonsaaren kivikautinen asuinpaikka n. 500 m itäkaakkoon.

Kiikarusniemen asuinpaikka sijaitsee kahden tärkeän historiallisen vesireitin yhtymäkohdassa. Toinen ns. "Nousia Venäläisen reitti" saapuu Laatokalta Pielisen kautta Maanselän yli Sotkamon Kiantajärveen ja siitä Sapsojärven kautta Pirttijärveen, jatkuen Nuasjärven ja Oulujärven kautta aina Pohjanlahdelle. Toinen reitti kulkee aina Vienanmereltä saakka Kuhmon Lentuan ja Ontojärven kautta Sotkamon Kiimasjärvelle ja siitä Kokkovirtaa pitkin Pirttijärvelle, myös tämä reitti päättyy Pohjanlahdelle. Epäilemättä Kiikarusniemen asuinpaikan runsaisiin löytöihin vaikuttaa sen keskeinen sijainti näiden kahden kulkureitin yhtymäkohdassa.

Asuinpaikka-alue on maastoltaan tasaista ja matalaa. Kasvillisuus koostuu sekametsästä ja varpukasveista. Maaperä on hyvin kivinen. Syvemmällä niemessä n. 200 m kaivauspaikasta luoteeseen sijaitsee Haaponiemen talo ulkorakennuksineen. Talo on enää kesäkäytössä. Lähelle niemen pohjoisrantaan n. 200 m pohjoiseen kaivauspaikasta on vastikään valmistunut talo, jota ei näy peruskarttaotteessa. Suurin osa niemestä on ollut peltona, mutta ainakin Haaponiemen talon sekä muut niemen kärjen pellot ovat olleet jo pitemmän aikaa kesannolla. Peltojen kohdalle tultaessa maasto kohoaa jonkin verran.

Kaivaustekniikka

Työvoimapulan vuoksi kaivausaluetta uskallettiin avata vain vähän kerrallaan. Aluksi kylläkin jo paalutettiin koko 50m², mutta aluetta avattiin kolmessa osassa: ensin ruudut 104–106/92–94 ja 106/97, sitten ruudut 108/92–96 ja vuonna 1983 toiseen tasoon jäänyt ruutu 106/98 ja lopuksi vielä ruudut 110–112/92–96. Vuoden 1983 kaivausten paikantaminen oli 9 vuoden jälkeen hieman hankalaa, varsinkaan kun yhtään paalua alueella ei ollut säilynyt. Koordinaatisto saatiin kuitenkin n. 10–15 cm:n tarkkuudella pitämään paikkansa aiemman kanssa.

Tasokaivauksen lisäksi tehtiin viereiseen niemekkeeseen kolme koekuoppaa, joista kahdesta saatiin löytöinä kvartsia (ks. yleiskartta).

Kaivaustyö tapahtui 10 cm:n kerroksissa, kuten aiempinakin kesinä. Erittäin kivikkoisen maa vaikeutti tasojen tasaista kaivamista ja yleensä ottaen kaivauskerroksista muodostui hieman yli 10 cm:n vahvaisia. Vuoden 1982–83 karttoja tutkittaessa taas huomattiin, että tuolloin kaivetut kerrokset olivat olleet usein vajaita ja näin ollen vuoden 1992 löytökerroksia ei voine suoraan verrata aikaisempien kaivausten löytökerroksiin. Löydöt otettiin talteen neliömetrin tarkkuudella, aiemman ruudun tarkkuuden (4m²) sijasta.

Kaivauksen kiintopisteenä käytettiin polun varressa lähellä isoa muurahaiskekoa olevaa matalaa maakiveä. Kiintopiste ei ollut sama kuin aiemmilla kaivauksilla, vaan se siirrettiin uuteen paremmin näkyvään kohtaan. Kiintopiste merkittiin rastilla. Absoluuttinen korkeus siirrettiin aiemmalta kiintopisteeltä, uuden kp:n korkeus oli 140,42 m mpy.

Kaivauspaikalle jätettiin seuraavat paalut: 102/92–94, 104/92, 106/92, 110/92, 111/92

Likamaalajit ja maaperä

Kiikarusniemen likamaakerroksista voi todeta, että ne ovat Kainuun muihin asuinpaikkoihin verrattuna poikkeuksellisen vahvat. Likamaa tulee näkyviin heti turpeen alta ja kesän 1992 kaivauksilla syvimmat läikät ulottuivat n. 80 cm:n syvyyteen. Tavallisesti likamaakerrokset katosivat neljänteen tasoon tultaessa, eikä kyseistä tasoa enää katsottu tarpeelliseksi dokumentoida (tasokartat s. 12–14).

Nimitykset likamaalajien suhteen koetettiin pitää samoina kuin aiemmilla kaivauksilla, jotta karttojen vertailu olisi edes jossain määrin mahdollista.

Likamaakerrokset olivat tyyppiltään seuraavanlaiset:

- kulttuurimaa tarkoittaa tasaisen harmaata likamaakerrosta
- likamaa tarkoittaa harmaata likamaata, joka on kuitenkin tummempaa ja "nihkeämpää" kuin kulttuurimaa sekä joissain paikoin hieman noensekaista.
- punertava likamaa on nimensä mukaisesti punertavaa, kaivettaessa tiiviiltä ja sormissa "nihkeältä" tuntuva maata.
- vaaleaksi palanut ja punaiseksi palanut hiekka
- hiili ja noki

Erityisesti ruutujen 104–106/92 kohdalla likamaahan liittyi runsaasti laajalle levinneitä palaneita luunsiruja, joista suurin osa oli niin pieniä fragmentteja, että niitä oli mahdoton ottaa kaikkia talteen.

Intensiivisimmät likamaa-alueet olivat kaivausalueen läntisellä osalla eli lähimpänä rantaa. Varsinkin ruuduissa 104–112/92 likamaa kerrokset olivat erityisen voimakkaat. Lisäksi 110–112/94 kohdalla olleessa melko tiheässä kivikossa likamaa-alueet ja varsinkin punaiseksi palanut hiekka olivat selvästi esillä. Ruutujen 104–108/94 ja 106–112/96 kohdalla likamaa-alueet koostuivat lähinnä kulttuurimaasta, tosin kolmannessa kerroksessa näissäkin ruuduissa hahmottui muunkin tyyppisistä likamaista muodostuneita läiskä.

Maaperä on, kuten jo edellä on mainittu, hyvin kivistä. Maalaji oli hiesumaista hiekkaa, joka muuttui sateessa lähes liejumaiseksi. N. 40–50 syvyydessä maaperä muuttuu hieman karkeammaksi ja vaaleammaksi hiekaksi.

Liedet

Vaikka varsinaisia selviä liesikiveyksiä ja niihin liittyvää nokimaata ja hiiltä ei voitu todeta missään kohti, niin muutamia hiilettömiä tai hyvin vähähiilisiä palaneen hiekan ja nokimaan keskittymiä voitaneen pitää tulisijoina. Tällaisia kohtia oli seuraavissa ruuduissa:

Ruutu 106/98. Ruudun tasossa 3 nähtävissä selvä punaiseksi palaneen hiekan keskittymä ja jonkin verran nokimaata kivien muodostaman soikean kehän sisällä. Pituudeltaan kehä oli hieman yli metrin, leveydeltään n. 60 cm. Sama punaiseksi palaneen hiekan alue jatkui kuitenkin hieman omituisesti kohti ruudun koillisnurkkaa, painuen syvemmälle. Läikkä jatkui vinoittain ruudun profiilissa olleitten kahden kiven alle n. 60 cm syvyyteen. On vaikea sanoa, onko kyseessä tulisija vai likamaakuoppa, johon on joutunut myös nuotion jäännöksiä. Vaikuttaisi kuitenkin siltä, että palanut hiekka on merkkina siitä, että paikalla on pidetty tulta, mutta ei kuitenkaan tavanomaisessa liedessä. Siitä miksi palanut hiekka ulottui syvälle ja vinoittain kivien alle, en osaa esittää sen kummempia arvailuja.

Ruutu 108/94. Tulisija hahmottui kunnolla vasta tasossa 3. Liesikiveystä ei ollut, sen sijaan oli nähtävissä että, nuotiota oli pidetty pystyssä olevan laakean kiven vieressä. Tulisija hahmottui kyseisen kiven vieressä näkyvänä nokimaan ja palaneen hiekan muodostamana läikkänä. Tulisijan tuntumassa oli palanutta luuta ja kvartsi-isoksia.

Ruutu 110/94. Myös tämän ruudun tulisija oli ison kiven vieressä. Tulisija näkyi noen ja palaneen hiekan muodostamana läiskänä, kolmannessa kerroksessa läikkä oli melko laajan, lähinnä pitkänomainen, mutta rajautui pienemmäksi syvemmällä.

Ruutu 112/96. Tämä mahdollinen tulisija oli täysin ilman kiviä. Maassa oli nähtävissä vain voimakas palaneen hiekan muodostama läikkä, johon oli sekoittunut jonkin verran nokimaaläikkä. Leveydeltään läikkä oli n. 40 cm. Ruudun profiilissa läikkä hahmottui n. 35 cm syväksi ja hieman leveämmäksi.

Ruutu 110/94. Mahdollinen paalunpaikka. Ruudussa 110/94 1. tasossa hahmottui selvästi pyöreä hiililäikkä, jolla oli läpimittaa n. 10 cm. Läikän reunoilla oli punaiseksi palanutta hiekkaa. Vieressä olevista kivistä ei voi sanoa kuuluivatko ne läikän yhteyteen, koska maa on luonnostaan hyvin kivikkoinen.

Löydöt

Taulukko löydöistä

	1. krs	2.krs	3. krs	4. - 6. -krs	Yhteensä
Esineistö					
Liuskenuolenkärki	1				1
Taltoa	1				1
Vuolukiviriipus		1			1
Keram. ain.					
Kampaker.	104g	124g	36g	-	264g
Sär 2-ker / vuo- luk.sek.	92g	52g	-	-	144g
Asbesti/ kiillesek.	26g	24	-	4g	54g
Muu, tarkemm. määrittelym.	42g	8g	-	-	50g
Yhteensä	264g	208g	36g	4g	512g
Piimateriaali					
Piinuolenkärki	1				1
N-kärjen teelmä		1			1
Piikaapimet	2	4			6
Piiytimet	2				2
Pii-iskokset	17	12	1		30
Kvartsimater.					
Kvartsikaap.	14	10	15	1	40 kpl
Muut kv. esin.	2		1		3 kpl
Kvartsiytimet	5	4	3		12 kpl
Kvartsi-iskok.	912	552	228	53	1745 kpl
Kvartsiittikaap.		1			1 kpl
Kvartsiitti-iskok.		3			3 kpl
Muu mater.					
Palanut luu	88g	276g	70g	42g	476g
Asbestipalat	3	4			3 kpl
Punamulta	alle 2g				alle 2g
Kivilaji-iskokset	4	1			5 kpl
Palanutta savea		2g			2g

Keramiikka

Keramiikka-aineisto on eritelty oheiseen taulukkoon lähinnä sekoitteen perusteella. Kampakeramiikan ohella kivimurska/hiekkasekoitteen lisäksi määrittelyssä käytettiin myös kampaleimakoristelua. Muu tarkemmin määrittelemätön keramiikka koostuu lähinnä tiivisrakenteisesta keramiikasta, jonka astian suu on ulospäin kaartuva ja koristeena on kapeita kampaleimoja. Kyseessä ei kuitenkaan ole kampakeramiikka vaan jokin myöhäiskivikautinen/varhaismetallikautinen keramiikka, reunan muoto viittaisi tekstiilikeramiikkaan, mutta varsinaista tekstiilipainannetta ei paloissa kyetty erottamaan.

Sär-1:een mahdollisesti kuuluvat pari palasta on yhdistetty taulukossa kampakeramiikkaan. On tässä vaiheessa mahdotonta sanoa, ovatko kyseiset palat osa ns. lintukoristeista keramiikkaa, koska allekirjoittanut ei ole nähnyt aiempia löytöjä. Suurin osa kampakeramiikasta kuuluu KA II:1 -ryhmään, joitakin paloja voisi tulkita ryhmään KA I:1 kuuluviksi.

Keramiikasta suurin osa löytyi kaivausalueen länsiosasta, ruutujen 104-112/92-94 alueelta. Näissä osissa likamaakin oli voimakkainta.

Kvartsi- ja piiaineisto

Ks. taulukko.

Palanut luu

Palanutta luuta löytyi runsaasti, suurin osa hyvin pieninä fragmentteina. Luu esiintyi varsin tasaisesti levinneenä ruutujen 104-106/92 alueella. Varsinaisia pesäkkeitä oli ruutujen 108-111/92 kohdalla.

Esinelöydöt

Merkittävin esinelöytö oli vuolukiviriipus, sellaisena sitä ainakin toistaiseksi on pidettävä. Vastaavaa esinettä ei ole vielä tullut esiin ainakaan Suomen löydöissä. Riipus on tehty punertavasta vuolukivestä. Poikkileikkaukseltaan se on kuperan kovera ja muoto on toisesta päästä katkaistua ellipsiä muistuttava. Riipus löytyi ruudusta 112/92, 2. kerroksesta. Jossain määrin vastaavan muotoisia liuskeesta valmistettuja riipuksia tunnetaan, ne ajoittuvat tyypillisen kampakeramiikan aikaan. On hyvin mahdollista, että tämäkin riipus ajoittuu tuohon aikaan. Riipuksessa käytetty materiaali, vuolukivi, ei ollut kovin yleisessä käytössä vielä kampakeramiikan aikaan, joten voisi kuvitella, että sitä on käytetty tuolloin korumateriaalina. Vuolukivi yleistyi käytössä kivikauden lopulla ja varhaismetallikaudella, tuolloin siitä valmistettiin mm. siimanpainoja ja valinmuotteja, lisäksi sitä käytettiin yleisesti keramiikan sekoiteaineena. Vaikuttaisi kuitenkin siltä, että jokapäiväistä raaka-ainetta ei olisi kuitenkaan käytetty koruissa, vaan niihin olisi hankitty jotain harvinaisempaa kivilajia.

Piinuolenkärkien lisäksi löytyi yksi liuskeesta valmistettu kärki. Muodoltaan molemmat ovat pieniä lehdenmuotoisia ja ajoittuvat kivikaudelle, ilmeisesti juuri tyypillisen kampakeramiikan aikaan.

Taltassa oli hiontaa säilynyt vain teräosassa ja hieman kannassa. Raaka-aineesta ei ole varmuutta, mahdollisesti se on diabaasia. Taltta ei kuulu mihinkään erityiseen tyyppiin.

Yhteenveto

Vuoden 1992 löydöt eivät olleet aivan niin runsaita kuin aiempien kaivausten, mutta siitä huolimatta hyvin mielenkiintoisia. Löytöjen levinnässä kiinnittyy huomio siihen, että kohti rantaa mennessä likamaa-alueet voimistuvat ja löytöjen määrä kasvaa – vaikuttaa siltä, että suurin osa löytörikkainta aluetta on vielä tutkimatta.

Merkittäväntä on asutuksen jatkuvuus, joka on nähtävissä keramiikka-aineistossa. Vuosituhansien oleilun merkit ovat selvä osoitus Kiikarusniemen tärkeydestä kohtauspaikkana. Tarkempia ajoituksia tosin olisi vielä hyvä saada radiohiilimenetelmän avulla, jotta saataisiin selville onko paikalla jo Sär-1 edeltävää, esikeraamista, asutusta ja kuinka pitkälle taas toisessa päässä, varhaismetallikaudella tai rautakaudella, asutus ulottuu. Laajemmissa kaivauksissa voidaan saada myös selville, onko eri aikakausien asutus havaittavissa pesäkkeinä horisontaalistratigrafiassa, vertikaalistratigrafia ei ainakaan toistaiseksi ole antanut mahdollisuutta asutusvaiheiden erittelyyn.

Toisaalta olisi hyvä myös tutkia koekaivauksin läheisiä asuinpaikkoja, jotta saataisiin selville, onko Kiikarusniemi ainutlaatuinen kohde vesistöreittien yhtymäkohdassa vai onko lähellä muitakin yhtä merkittäviä paikkoja.

Kuvaluettelo

NEGATIIVIT

- 3691:1-2 Näkymä niemen sisäosaan, kuvattu kaakosta.
 3691:3-4 Kaivausalue paalutettuna, kuvattu kaakosta.
 3691:5-7 Työkuvia. 1. kerrosta kaivetaan.
 3691:8 Esinekuva. Liuskenuolenkärki.
 3691:9-10 Ruutu 97/106 tasossa 1, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:11-14 Ruudut 104-106/92-94 tasossa 1, kuvattu etelästä.
 3691:15 Ruudut 104-106/92 tasossa 1, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:16-18 Ruutu 97/106 tasossa 2, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:19-22 Ruudut 108/92-96 tasossa 1, kuvattu länsilounaasta.
 3691:23-24 Ruudut 104-106/92 tasossa 2, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:25 Ruudut 104/92-94 tasossa 2, kuvattu etelälounaasta.
 3691:26-27 Ruudut 104-106/92-94 tasossa 2, kuvattu etelästä.
 3691:28-29 Työkuvia. Taso 3 kaivetaan.
 3691:30-31 Ruudut 108/92-96 tasossa 2, kuvattu länsilounaasta.
 3691:32 Likaläikkä ruudun 108/92 läsinurkassa, kuvattu itäkoillisesta.
 3691:33 Mahdollinen tulisija ruudussa 106/98, taso 3, kuvattu etelästä.
 3691:34 Ruudut 104/92-94 tasossa 3, kuvattu itäkoillisesta.
 3691:35-36 Ruudut 104-106/92-94 tasossa 3, kuvattu etelästä.
 3691:37-38 Ruudut 104-106/92-94 tasossa 3, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:39 Ruudut 104//92-94 tasossa 3, kuvattu itäkoillisesta.
 3691:40 N. puolen metrin syvyyteen ulottuva lika- ja nokiläikkä ruudun 106/98 pohjoiskoillisessa nurkassa), kuvattu etelästä.
 3691:41-42 Mahdollinen tulisija ruudussa 108/94, kuvattu etelälounaasta.
 3691:43-44 Ruudut 108/92-96 tasossa 3, kuvattu länsilounaasta.
 3691:45-47 Ruudut 110-112/92-96 tasossa 1, kuvattu länsilounaasta.
 3691:48-49 Ruudut 110-112/92-96 tasossa 1, kuvattu itäkoillisesta.
 3691:50 Ruudut 110-112/92 tasossa 1, kuvattu pohjoisluoteesta.
 3691:51-52 Hiililäikkä ja palanut hiekka, mahdollinen paalunpaikka ruudussa 110/94.
 3691:53 Ruudut 110-112/92-96 tasossa 2, kuvattu länsilounaasta.
 3691:54-57 Ruudut 110-112/92-96 tasossa 2, kuvattu idästä.
 3691:58 Ruudut 110-112/92-96 tasossa 2, kuvattu länsilounaasta.
 3691:59-60 Voimakkaat likamaa-alueet ruutujen 110--112/92 alueella, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:61-62 Mahdollinen tulensija ruudussa 110/94 taso 2, kuvattu idästä.
 3691:63 Mahdollinen tulensija ruudussa 110/94 taso 3, kuvattu idästä.
 3691:64 Palaneen hiekan ja likamaan muodostamia läikkiä ruudun 112/96 koillisosassa, kuvattu lounaasta.
 3691:65 Ruudut 110-112/92-96 tasossa 3, kuvattu länsilounaasta.
 3691:66 Ruudut 110-112/92-96 tasossa 3, kuvattu idästä.
 3691:67 Ruudut 110-112/92-96 tasossa 3, kuvattu itäkoillisesta.
 3691:68-69 Palaneen hiekan ja likamaan muodostama läikkä ruudun 112/96 kaakkoisprofiilissa.
 3691:70-71 Ruutujen 110-112/92 luoteisprofiili.
 3691:72-73 Kaivausalue peitettynä, kuvattu kaakosta.

DIAPOSITIIVIT

- 3691:74 Näkymä niemen sisäosaan, kuvattu kaakosta.
 3691:75 Kaivausalue paalutettuna, kuvattu kaakosta.
 3691:76 Ruutu 97/106 tasossa 1, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:77 Taltta *in situ* ruudussa 104/94.
 3691:78 Ruudut 104–106/92–94 tasossa 1, kuvattu etelästä.
 3691:79 Ruudut 104–106/92 tasossa 1, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:80 Ruutu 97/106 tasossa 2, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:81 Ruudut 108/92–96 tasossa 1, kuvattu länsilounaasta.
 3691:82 Ruudut 104–106/92–94 tasossa 2, kuvattu etelästä.
 3691:83 Ruudut 104–106/92 tasossa 2, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:84 Ruudut 108/92–96 tasossa 2, kuvattu länsilounaasta.
 3691:85 Mahdollinen tulisija ruudussa 106/98, taso 3, kuvattu etelästä.
 3691:86 Ruudut 104–106/92–94 tasossa 3, kuvattu etelästä.
 3691:87 Ruudut 104–106/92 tasossa 3, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:88 N. puolen metrin syvyyteen ulottuva lika- ja nokiläikkä ruudun 106/98 pohjoiskoillisessa nurkassa, kuvattu etelästä.
 3691:89 Mahdollinen tulisija ruudussa 108/94, taso 3, kuvattu etelälounaasta
 3691:90 Ruudut 108/92–96 tasossa 3, kuvattu länsilounaasta.
 3691:91 Ruudut 110–112/92–96 tasossa 1, kuvattu länsilounaasta.
 3691:92 Ruudut 110–112/92–96 tasossa 1, kuvattu itäkoillisesta.
 3691:93 Hiili- ja nokiläikkä ruudussa 110/94 tasossa 1, kuvattu itäkoillisesta.
 3691:94 Hiililäikkä ja palanut hiekka, mahdollinen paalunpaikka ruudussa 110/94.
 3691:95 Esinekuva. Vuolukiviriipus.
 3691:96 Esinekuva. Kiikarusniemen löytöjä. Keramiikkaa ja esineitä.
 3691:97 Luoteisprofiili ruuduista 104–106/92.
 3691:98–99 Voimakas likamaakerros ruutujen 104–106/92 luoteisprofiilissa.
 3691:100 Ruudut 110–112/92–96 tasossa 2, kuvattu länsilounaasta.
 3691:101 Ruudut 110–112/92 tasossa 2, kuvattu eteläkaakosta.
 3691:102 Ruudut 110–112/92–96 tasossa 2, kuvattu idästä.
 3691:103 Mahdollinen tulensija ruudussa 110/94 taso 2, kuvattu idästä.
 3691:104 Ruudut 110–112/92–96 tasossa 3, kuvattu länsilounaasta.
 3691:105 Punaiseksi palaneen hiekan ja likamaan muodostama läikkä ruudussa 112/92, mahdollinen tulisija.
 3691:106 Ruudut 110–112/92–96 tasossa 3, kuvattu idästä.
 3691:107 Mahdollinen tulensija ruudussa 110/94 taso 3, kuvattu idästä.
 3691:108 Palaneen hiekan ja likamaan muodostama läikkä ruudun 112/92 kaakkoisprofiilissa.
 3691:109 Ruutujen 110–112/92 luoteisprofiili.
 3691:110 Ruudun 110/92 luoteisprofiili.
 3691:111 Kaivausalue peitettynä, kuvattu kaakosta.
 3691:112–8 Työkuvia.

SOTKAMO KIIKARUSNIEMI

V. LAULUMAA 1992

YLEISKARTTA

MK 1:1000

50 m

KP 155 = 140,42 M MPY

Piirt. V. Laulumaa

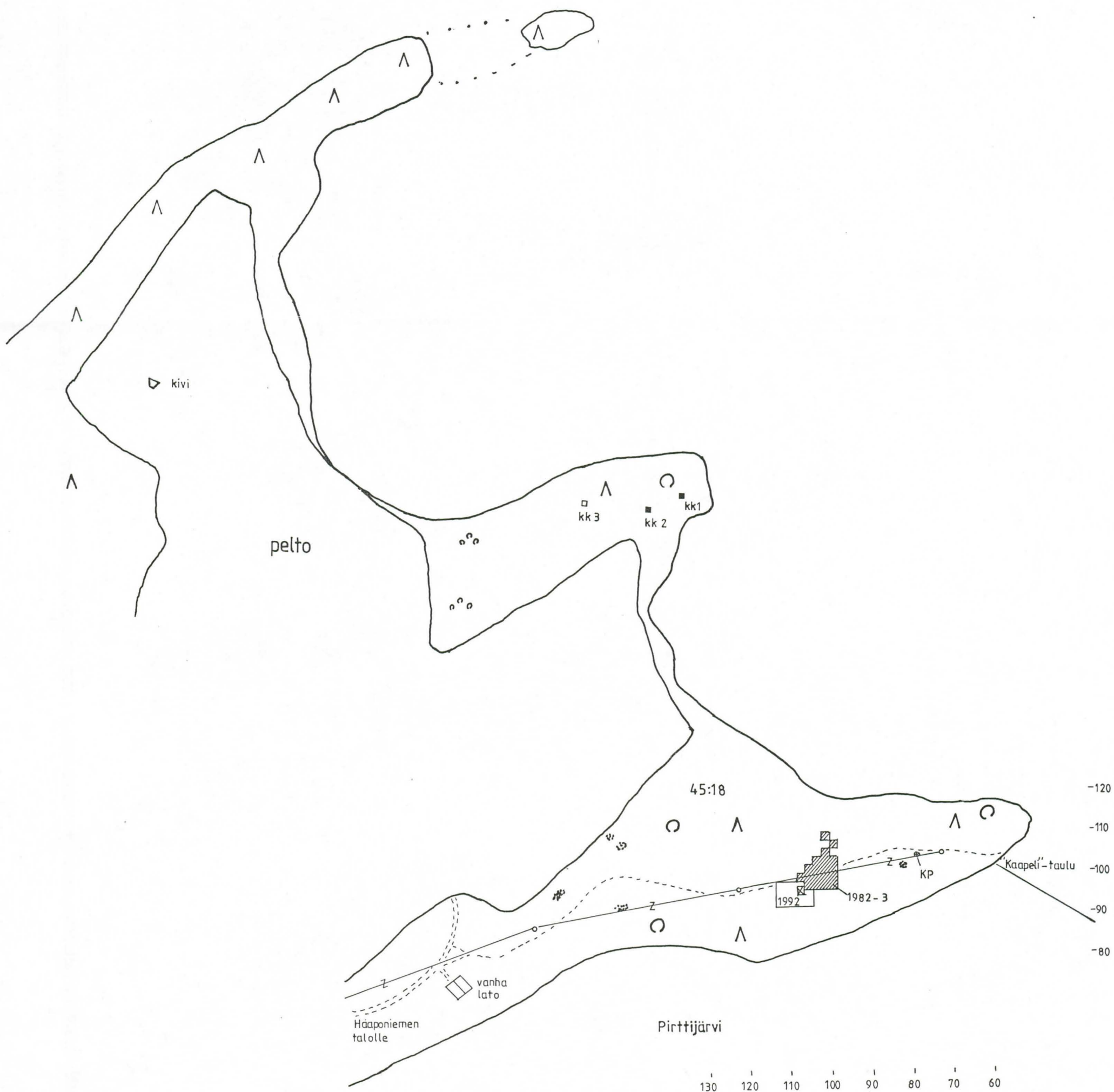
□ löydön koek.

⊞ peltoraunio tai lapinraunio

■ löydöllinen koek.

- - - polku

- z - sähkö / puhelinlinja

SOTKAMO KIIKARUSNIEMI

VESA LAULUMAA 1992

PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA

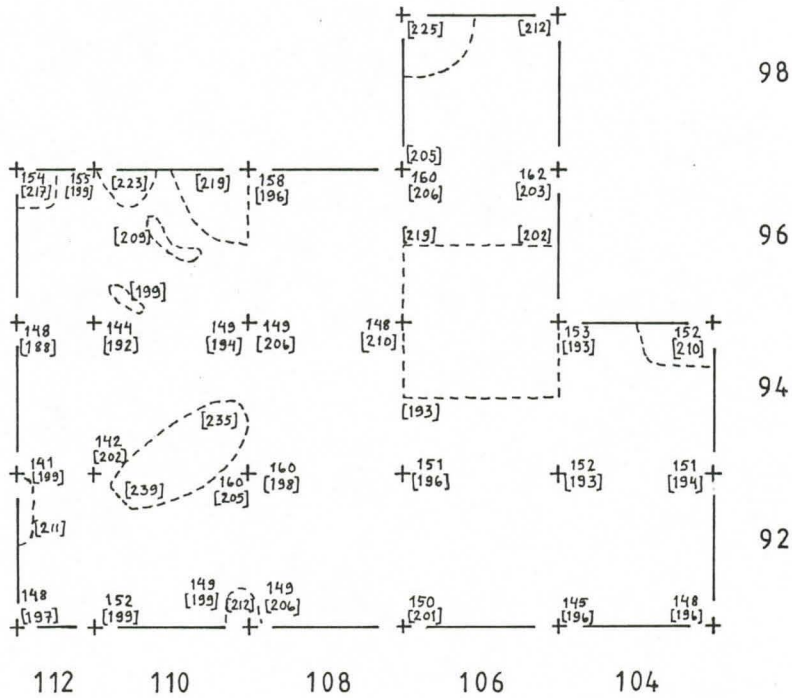
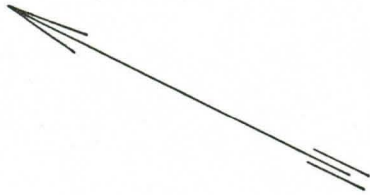
MK 1:100

KP 155 = 140.42 M MPY

160 PINTALUKU

[195] POHJALUKU

-----ERI TASOJEN VÄLINEN RAJA

SOTKAMO KIIKARUSNIEMI

VESA LAULUMAA 1992

RUUDUT 104/92-94, 106/92-96, 108/92-96, 110/92-96, 112/92-96

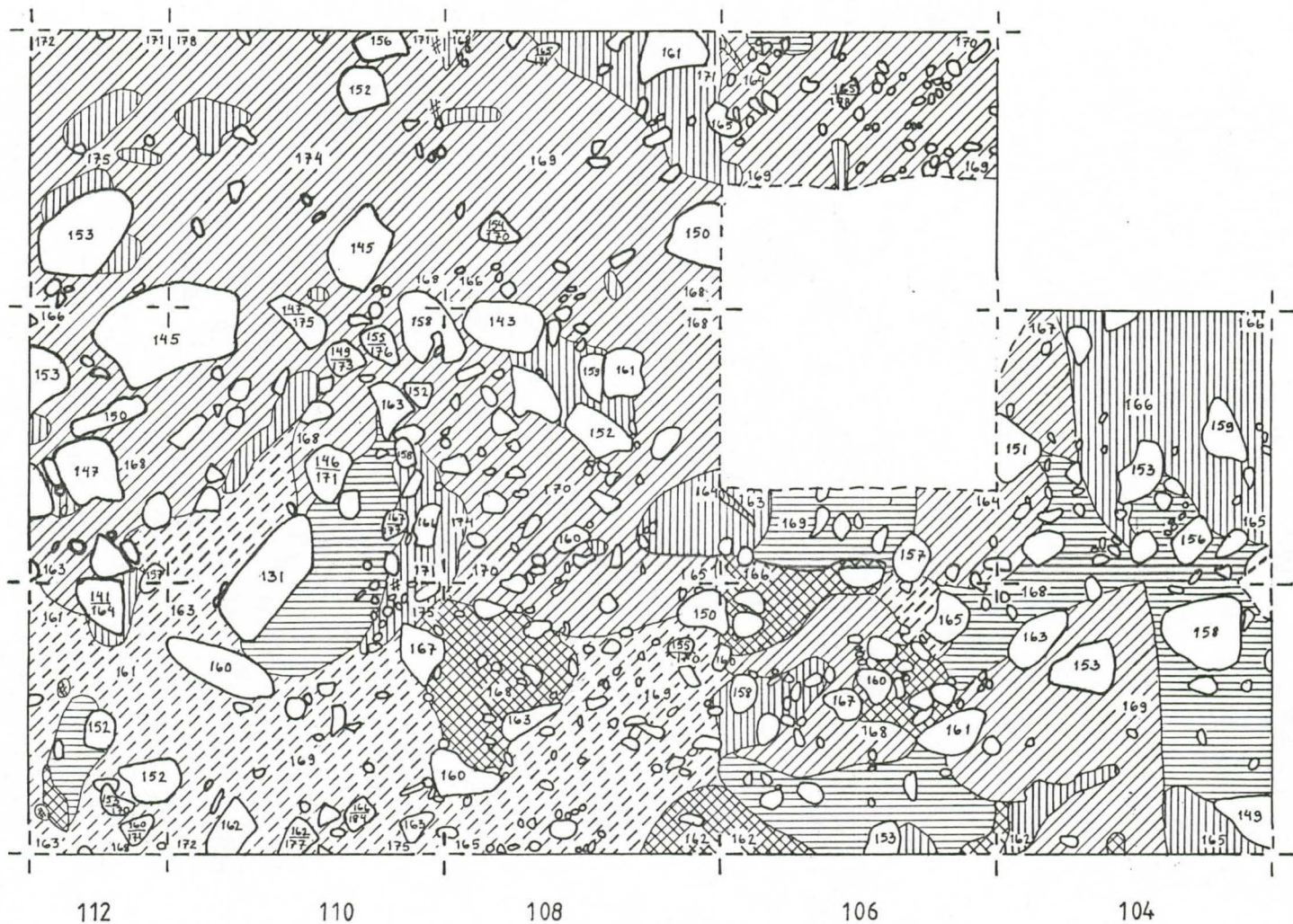
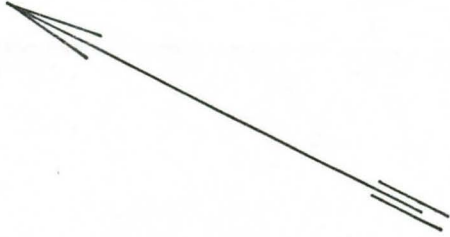
TASO 1

MK 1:50

KP 155 = 140.42 M MPY

PIIRT. LEENA MANNINEN

- HUUHTOUTUNUT MAA
- KULTTUURIMAA
- LIKAMAA
- PUNERTAVA LIKAMAA
- PUNAISEKSI PALANUT HIEKKA
- HIILI JA NOKI
- JUURI

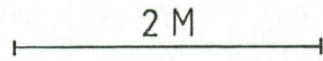
SOTKAMO KIIKARUSNIEMI

VESA LAULUMAA 1992

RUUDUT 104/92-94, 106/92-96, 108/92-96, 110/92-96, 112/92-96

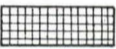

TASO 2

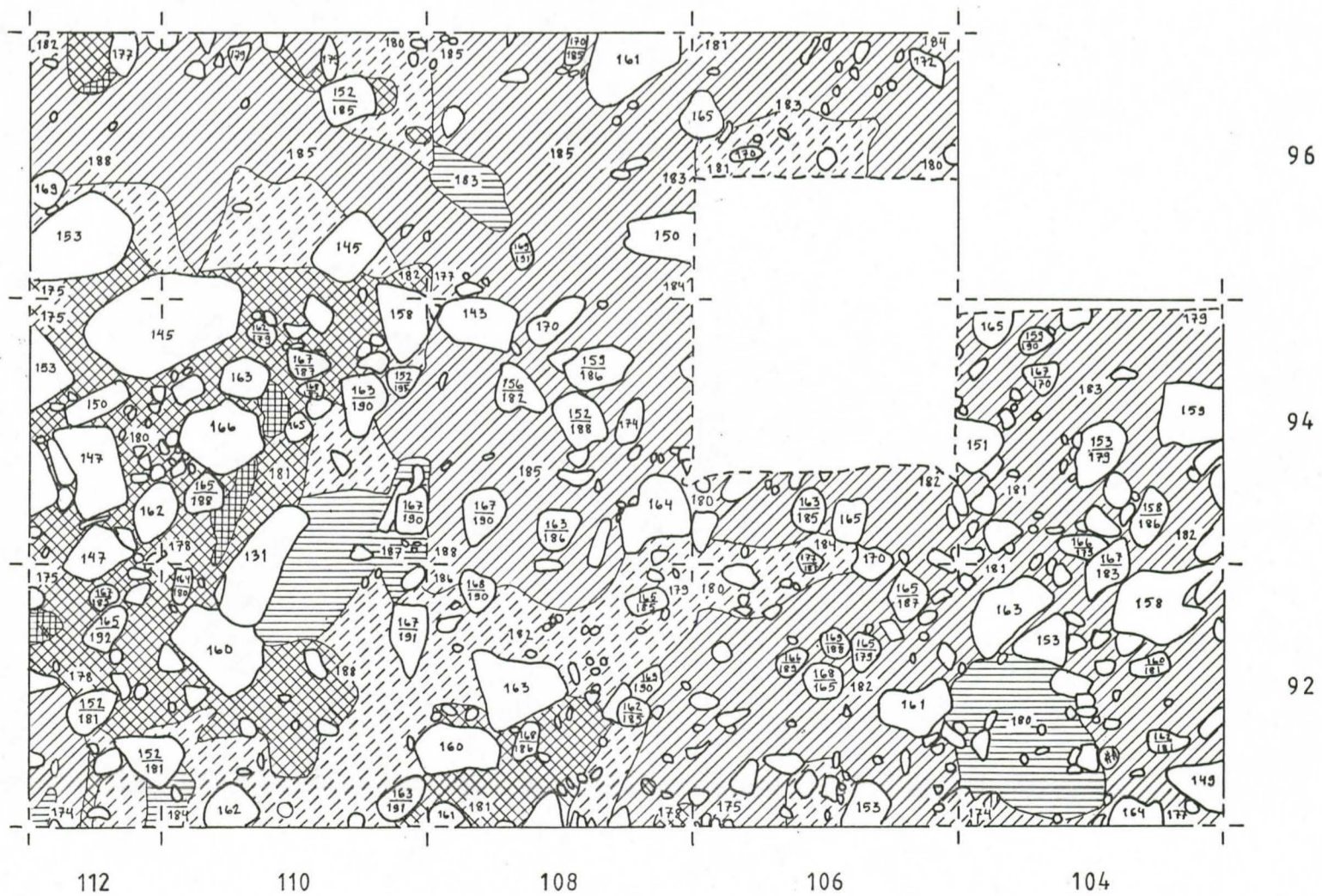
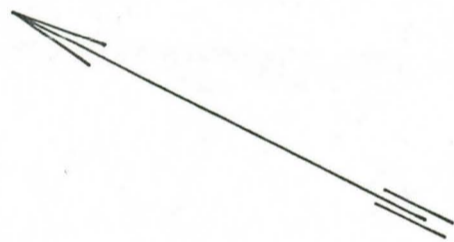
MK 1:50

KP 155 = 140.42 M MPY

PIIRT. LEENA MANNINEN

- HUUHTOUTUNUT MAA
- KULTTUURIMAA
- LIKAMAA
- PUNERTAVA LIKAMAA
- PUNAISEKSI PALANUT HIEKKA
- VAALEAKSI PALANUT HIEKKA
- HIILI JA NOKI

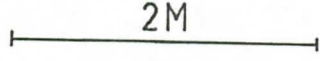
SOTKAMO KIIKARUSNIEMI

VESA LAULUMAA 1992

RUUDUT 104/92-94, 106/92-98, 108/92-96, 110/92-96, 112/92-96

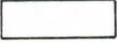

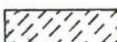

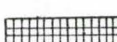

TASO 3

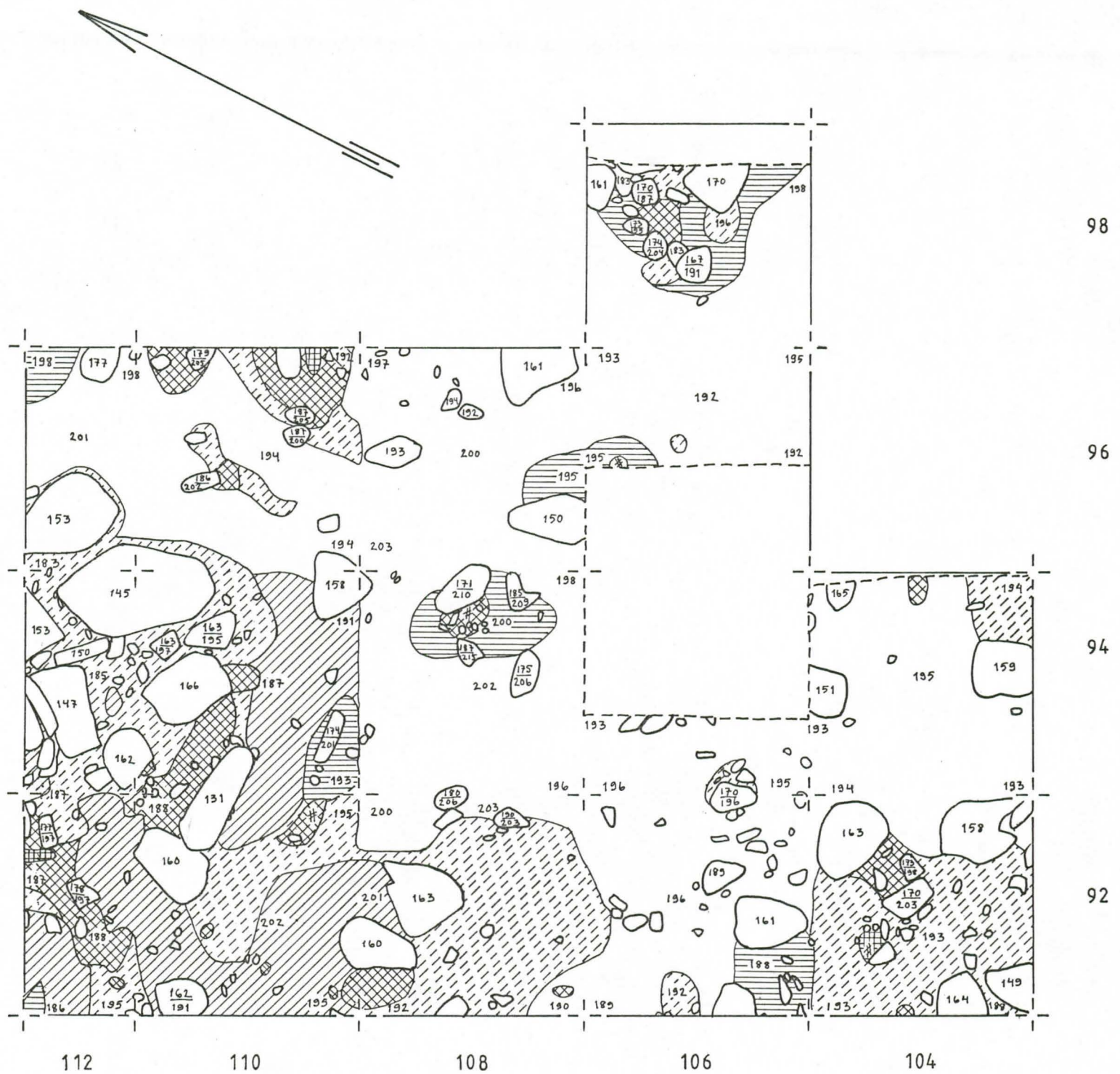
MK 1:50

KP 155 = 140.42 M MPY

PIIRT. LEENA MANNINEN

- PUHDAS HIEKKA
- KULTTUURIMAA
- LIKAMAA
- PUNERTAVA LIKAMAA
- PUNASEKSI PALANUT HIEKKA
- VAALEAKSI PALANUT HIEKKA
- HIILI JA NOKI

SOTKAMO KIIKARUSNIEMI

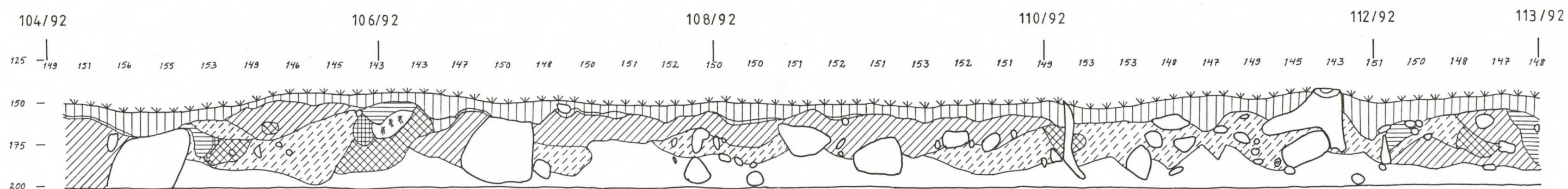
VESA LAULUMAA 1992

LUOTEISPROFIILI 104-112/92

MK 1:25

KP 155 = 140.42 M MPY

PIIRT. LEENA MANNINEN

 TURVE JA HUUHTOUTUNUT MAA

 LIKAMAA

 PUNERTAVA LIKAMAA

 KULTTUURIMAA

 PUNASEKSI PALANUT HIEKKA

 VAALEAKSI PALANUT HIEKKA

 HIILI JA NOKI

 PUHDAS HIEKKA

7119
7118
7117
7116

3691:3 Kaivausalue paalutettuna,
kuvattu kaakosta.

3691:72 Kaivausalue peitettynä, ~~ku~~
kuvattu kaakosta.

3691:29 Työkuva, tasoa 3 kaivetaan.

3691:40 Noin puolen metrin syvyyte
teen ulottuva lika- ja
nokiläikkä ruudun 106/98
pohjoiskellisessä nurkassa
kuvattu etelästä.

3691:27 Ruudut 104-106/92-94 tasossa 2,
kuvattu etelästä.

3691:37 Ruudut 104-106/92-94 tasossa 3,
kuvattu etelästä.

3691:56 Ruudut 110-112/92-96 tasossa 2,
kuvattu idästä.

3691:70 Ruutujen 110-112/92 luoteis-
profiili.

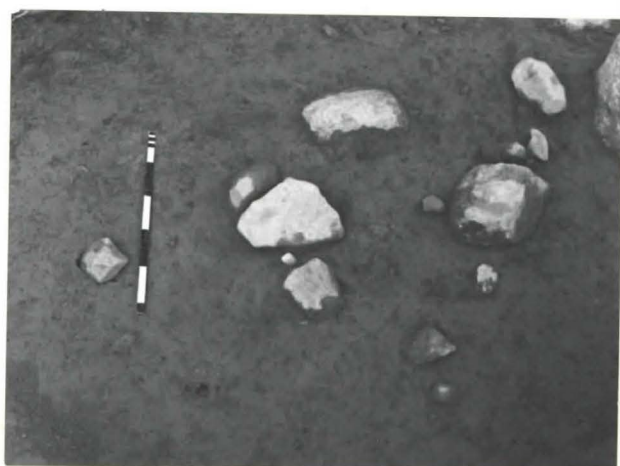
SOTKAMO KIIKARUSNIEMI 1992

3691:33 Mahdollinen tulisija ruudussa 106/98, taso 3, kuvattu etelästä.

3691:42 Mahdollinen tulisijaruudussa 108/94 kuvattu etelälounaasta.

3691:52 Hiililäikkä ja palanut hiekka, mahdollinen paalunpaikka ruudussa 110/994.

3691:61 Mahdollinen tulisija ruudussa 110/94 taso 2, kuvattu etelästä.